

Appassionato

Ladislav Kováč

"Prosím vás tedy, osvícení mužové, pro naději budoucího věku, abyste nezdržovali mezi sebou světlo moudrosti; tím méně abyste bránili, či marně se snažili bránit světlu šířit se k jiným."

Jan Ámos Komenský

V utorok 19. septembra 1995 zazneli v sále Slovenskej filharmónie hlásky a nástroje umeleckej mlade. Milo a dojemne. Konal sa benefičný koncert Nadácie Michala Kováča a Václava Havla. Nadáciu inicioval Duchovný parlament Československej duchovnej republiky a jej poslaním je finančne podporovať vzdelávanie slovenských žiakov v Česku a českých na Slovensku. Vraj na koncerte mali pôvodne účinkovať najlepší slovenskí umelci, ale odmietli. Neverím tomu. Vstup bol voľný, vstupné dobrovoľné. Sála sa nenaplnila. Vraj sa ľudia báli prísť. Neverím. Skôr asi sa nenašlo dost tých, čo chceli prispieť na nadáciu. Prominenti, noví i starí, chýbali.

Žiaci z jednej republiky musia za štúdium v druhej republike platiť. Na všetkých stupňoch škôl; aj prváčikovia. Za rok štúdia na vysokej škole v Česku platí študent zo Slovenska sedemtisíc dolárov. Ubytovanie a strava v tom nie sú započítané. Milan R. Štefánik, keby žil dnes, sotva by si mohol dovoliť ísť študovať fyziku do Prahy. Dionýz Ilkovič takisto nie.

Pred rozpadom Československa sme tieto problémy nemali. O našom vypadnutí z najperspektívnejšieho stredoeurópskeho štátu nerozhodla vôľa slobodných občanov. Rozhodla nedovzdelanosť, nedostatočné vedomosti z práva, ekonómie, politiky, úplná neznalosť sveta a smeru jeho budúceho vývoja. U tých, čo nás zavádzali i u tých, čo sa podviesť dali. Čo sa stalo, neodstane sa - sme odsúdení k samostatnosti. Pravda, je aj iná alternatíva: ak sa pred hlúposťou nedokážeme ubrániť a ak sa z polovzdelanosti čo najskôr nevymotáme, skončíme v ruskom impériu.

Stokorunáčky, čo sa zozbierali do kasy nadačného koncertu, pomôžu dvom-trom študentom. Na najlepších školách sveta by sme však potrebovali mať tisícky študentov. Kde len môžete, prosím vás, šírte túto informáciu: Dohoda, uzavretá s Rakúskom po Novembri, platí naďalej. V Rakúsku, na rozdiel od bratského Česka, sa od slovenských žiakov poplatky nevyžadujú.

Tým, ktorých vývoj Slovenska za posledné týždne naplňuje už nie iba pocitom hanby, ale beznádejou, doporučujem jeden spôsob ako si dobiť baterky optimizmu. Zájďte si počiatkom januára na bratislavskú autobusovú stanicu. K medzinárodným linkám. Uvidíte tri autobusy do Londýna, dva do Paríža, ďalšie do iných európskych miest, ako sa plnia slovenskými dievčatkami. Tváričky vystrašené, slzy v očiach. Obavy. A rozhodnosť. Budú sa poberať, tak ako ich vrstovníčky už po štyri roky pred nimi, za slúžky do cudzích krajín. Nie za zárobkom; kvôli tomu, aby sa naučili svetové jazyky. A aby poznali, ako sa žije a myslí za úzúckým rodným chotárom. Ony už naivným demagógom nenaletia. Dáte mi za pravdu: hlúposť na Slovensku nemá šancu.

Zasnívajte si so mnou: Na budúcom koncerte zasvätenom vzdelávaniu budú naozaj účinkovať najlepší umelci. Bude to koncert na počesť týchto dievčatiek. Prial by som si, aby sa tieto mladé ženy stali symbolom definitívneho zavrnutia tradície zápečníctva a zakomplexovanej nacionalistickej zadubenosti, ktorá nám v dejinách vždy prinášala iba nešťastie.

